

Ewa Wanda Maruszewska

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach
Wydział Finansów i Ubezpieczeń
Katedra Rachunkowości Międzynarodowej
ewa.maruszewska@ue.katowice.pl

**DATA KSIĘGOWEGO UJĘCIA POLSKO-CZESKIEGO
POŁĄCZENIA TRANSGRANICZNEGO
A WARTOŚĆ FIRMY ORAZ WYNIK FINANSOWY
Z TRANSAKCJI POŁĄCZENIA**

Streszczenie: Pomimo implementacji dyrektywy regulującej połączenia transgraniczne do prawa krajowego Polski i Republiki Czeskiej, nadal występują trudności w przeprowadzeniu polsko-czeskiego połączenia. W artykule wskazano możliwe rozwiązanie problemu dotyczącego dnia księgowego rozliczenia połączenia. Artykuł prezentuje też rozważania dotyczące metodyki ustalania wartości firmy poprzez analizę porównawczą czeskich i polskich regulacji rachunkowości połączeń. Zwrócono uwagę na zagrożenie nieprawidłowej wyceny wartości firmy oraz pominięcie wyniku finansowego osiągniętego na transakcji połączenia, co może mieć miejsce w wypadku literalnego stosowania polskich regulacji rachunkowości połączeń.

Słowa kluczowe: połączenia transgraniczne, rachunkowość połączeń, dzień księgowego rozliczenia połączenia.

Wprowadzenie

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 października 2005 r. stanowiła odpowiedź na liczne trudności natury prawnej, na które napotykały spółki kapitałowe z państw członkowskich w procesie połączenia transgranicznego. W roku 2014, po 8 latach obowiązywania dyrektywy, Komisja Europejska przeprowadziła badanie, którego celem było m.in. zebranie informacji o koniecznych zmianach w dyrektywie służących dalszemu ułatwieniu połączeń transgranicznych. Analiza wdrażania zapisów dyrektywy do legislacji krajowych wyka-

zała istniejące różnice w przyjętych lokalnych rozwiązaniach [*Study on the Application...*, 2013, s. 135], które w dalszym ciągu stanowią utrudnienie w przeprowadzaniu transgranicznych połączeń. Potwierdzeniem istniejących trudności jest także porównanie ilości połączeń krajowych spółek czeskich i polskich na tle polsko-czeskich połączeń transgranicznych [*Study on the Application...*, 2013, s. 967]. Ujawnione trudności w przeprowadzaniu transgranicznych połączeń dotyczą procedury prawnej, ale wpływają też na prezentację połączenia w sprawozdaniu finansowym jednostki działającej po połączeniu.

Celem artykułu jest przedstawienie głosu w dyskusji w zakresie określenia dnia, od którego czynności łączących się spółek będą uważane, dla celów rachunkowości, za czynności dokonane na rachunek spółki powstającej w wyniku połączenia transgranicznego. Dzień, od którego połączenie staje się dokonane, wyznacza datę księgowego rozliczenia połączenia. Na dzień połączenia należy wprowadzić transakcję połączenia do ksiąg rachunkowych podmiotu prowadzącego działalność po połączeniu, co wymaga porównania wartości bieżącej ceny przejęcia z wartością bieżącą przejętych aktywów netto.

Poniższe rozważania, choć są oparte na zapisach dyrektywy dotyczącej połączeń transgranicznych, odnoszą się również do połączeń spółek krajowych objętych regulacjami tytułu IV Kodeksu spółek handlowych [Ustawa z dnia 15 września 2000 r.].

1. Implementacja dyrektywy w zakresie skuteczności połączenia transgranicznego w prawie czeskim i polskim

Prawo państwa członkowskiego, którego jurysdykcji podlega spółka powstająca w wyniku połączenia transgranicznego, określa datę, z którą połączenie staje się skuteczne. Skuteczność połączenia uzależniona jest jednak od kontroli zgodności połączenia transgranicznego z prawem danego kraju w odniesieniu do tej części procedury, która dotyczy ukończenia połączenia, jak również w odniesieniu do procedury zawiązania nowej spółki (jeżeli w wyniku połączenia transgranicznego powstaje nowa spółka). Wyznaczony przez każde państwo członkowskie sąd, notariusz lub inny właściwy organ zapewnia m.in., że łączące się spółki zatwierdziły wspólny plan połączenia. W Republice Czeskiej organem wyznaczonym do zweryfikowania skuteczności połączenia transgranicznego poprzez kontrolę formalną przeprowadzonej procedury połączeniowej jest notariusz. Połączenie uważa się za skuteczne wobec stron trzecich z dniem zarejestrowania połączenia w czeskim rejestrze sądowym (jeżeli podmiot działający po połączeniu podlega czeskiej jurysdykcji) lub z dniem zarejestrowania połączenia

czenia w zagranicznym rejestrze sądowym (jeżeli spółka działająca po połączeniu podlega jurysdykcji innego kraju członkowskiego). Czeskie normy prawne przeniosły zatem zapisy dyrektywy do prawa krajowego, poza wymogiem, aby dzień połączenia następował po sprawdzeniu skuteczności połączenia przeprowadzonego przez notariusza.

Z kolei polskie regulacje Kodeksu spółek handlowych [Ustawa z dnia 15 września 2000 r.] w pełni aplikowały zapisy dyrektywy w zakresie skuteczności połączenia transgranicznego, wyznaczając sąd rejestrowy do kontroli skuteczności połączenia. Połączenie transgraniczne następuje z dniem zarejestrowania połączenia w sądzie rejestrowym, zatem występuje po kontroli formalnej procedury połączeniowej.

Przedstawione powyżej rozwiązania polskie oraz czeskie zgodne są z wymogami dyrektywy, która zobowiązuje państwa członkowskie do określenia daty, z którą połączenie staje się skuteczne. Dzień rejestracji połączenia w sądzie został wskazany również przez legislacje Austrii, Belgii, Bułgarii, Cypru, Danii, Estonii, Finlandii, Grecji, Hiszpanii, Islandii, Litwy, Łotwy, Niemiec, Norwegii, Portugalii, Słowenii, Słowacji, Szwecji i Włoch. Dla porównania, regulacje obowiązujące w Holandii określają datę wejścia w życie na dzień następny po podpisaniu aktu notarialnego dotyczącego połączenia i zobowiązują one notariusza do formalnego sprawdzenia przeprowadzonej procedury połączeniowej oraz potwierdzenia skuteczności połączenia. Z kolei w Wielkiej Brytanii, Irlandii oraz na Malcie sąd rejestrowy wyznacza datę, od kiedy połączenie staje się skuteczne. Dzień ten wyznaczany jest po potwierdzeniu skuteczności połączenia. Jedyne rozwiązania Francji oraz Rumunii przewidują możliwość wskazania daty przez zainteresowane strony. W obu legislacjach wskazana data nie może być wyznaczona w kolejnym roku obrotowym następującym po roku, w którym uzyskano potwierdzenie skuteczności połączenia (Francja) lub w którym zarejestrowano połączenia (Rumunia). Rozwiązania rumuńskie przewidują także możliwość wskazania daty sprzed rejestracji, jednak nie może to być data w roku obrotowym poprzedzającym rejestrację, ani data przed sprawdzeniem skuteczności połączenia. W Luksemburgu oraz w Lichtensteinie skuteczność połączenia ma miejsce od dnia ogłoszenia o połączeniu.

2. Czeskie i polskie regulacje w zakresie dnia księgowego rozliczenia połączenia

Skuteczność połączenia transgranicznego należy odróżnić od dnia, od którego czynności łączących się spółek będą uważane, dla celów rachunkowości, za czynności dokonane na rachunek spółki powstającej w wyniku połączenia trans-

granicznego. W regulacjach czeskich dzień ten może być wskazany przez łączące się podmioty, natomiast polski ustawodawca jednoznacznie wskazuje na dzień zarejestrowania połączenia. Czeskie regulacje umożliwiają wskazanie daty nie wcześniejszej niż pierwszy dzień następujący po ostatnim dniu bilansowym i jednocześnie nie późniejszej niż dzień rejestracji połączenia przez sąd rejestrowy. W pierwszej wersji, prawo wskazania dnia księgowego rozliczenia połączenia nie dawało możliwości wyboru daty następującej po przygotowaniu planu połączenia, co skutecznie uniemożliwiało dokonywanie polsko-czeskich połączeń transgranicznych. Obecnie, wybór daty rejestracji połączenia, jako daty księgowego rozliczenia połączenia, spełnia wymogi regulacji polskich i czeskich. Wraz ze zmianą wprowadzoną do czeskiego prawa poważna przeszkoda w zakresie połączeń została usunięta.

Jednoznaczne wskazanie daty rejestracji jako dnia skuteczności połączenia oraz jako dnia właściwego dla wprowadzenia połączenia do ksiąg rachunkowych może wydawać się najprostszym, a zatem i najlepszym rozwiązaniem. Jednak umożliwienie łączącym się spółkom wskazania dnia księgowego rozliczenia połączenia też ma swoje zalety. Wyznaczenie dnia księgowego rozliczenia połączenia w okresie przed ustaleniem parytetu wymiany udziałów (tj. przed datą opracowania wspólnego planu połączenia transgranicznego) gwarantuje, że obie zainteresowane strony znają wartości aktywów i zobowiązań spółek, które się łączą. Znane informacje mogą ponadto stanowić bazę do ustalenia parytetu wymiany udziałów, który określa zapłatę za przejętą spółkę. Z punktu widzenia czeskich podmiotów, wyznaczanie daty księgowego rozliczenia połączenia w przyszłości (w stosunku do daty przygotowania planu połączenia) wiąże się z niepewnością odnośnie do wielkości aktywów i zobowiązań podmiotu przejmowanego. Parytet wymiany udziałów, ustalony w czasie przygotowywania wspólnego planu transgranicznego połączenia może znacznie odbiegać od wartości przedsiębiorstwa, które będzie przejmowane z dniem zarejestrowania przez sąd. Dlatego dotychczasową czeską praktyką było wyznaczanie daty księgowego rozliczenia w okresie poprzedzającym miesiąc przygotowania planu połączenia [Vermeulen & Vande, eds., 2012, s. 688]. Takie rozwiązanie daje pewność co do wartości przejętych aktywów i zobowiązań jednostki przejmowanej, ale wiązało się z ryzykiem, że połączenie może nie stać się skuteczne w związku np. z odmową zarejestrowania połączenia przez sąd lub brakiem zgody właścicieli. Powyższe rozwiązanie rodzi ponadto trudności dotyczące rozliczeń podatkowych. W konsekwencji trudności rachunkowo-podatkowych w czasie trwania prawnej procedury połączenia, czeski ustawodawca dodał zapis umożliwiający wyznaczenie daty księgowego rozliczenia połączenia w przyszłości (w odniesieniu do okresu

przygotowania wspólnego planu połączenia). Jednak wyznaczanie przez łączące się spółki dnia rozliczenia połączenia w przyszłości nie zawsze jest pożądanym rozwiązaniem ze względu na istniejące ryzyko, że sytuacja finansowa łączących się podmiotów ulegnie znacznej zmianie.

Warto zaznaczyć, że możliwość wyznaczenia dnia księgowego rozliczenia połączenia przez same zainteresowane strony istniała również w regulacjach amerykańskich, jednak obecnie taka możliwość już nie występuje (International Accounting Standard Board, 2005, s. 11).

3. Treść ekonomiczna wartości firmy ujawnionej na skutek połączenia

Wyznaczanie daty księgowego rozliczenia w dniu zarejestrowania połączenia jest niechętnie stosowane przez czeskich przedsiębiorców, ponieważ wymusza ono akceptację nieznaną wartości przejętych w przyszłości (w dniu rejestracji) aktywów i zobowiązań. Regulacje rachunkowości w zakresie połączeń w Republice Czeskiej nie przewidują stosowania metody nabycia w kształcie określonym Międzynarodowym Standardem Sprawozdawczości Finansowej nr 3 lub przepisami polskiej ustawy o rachunkowości. Księgowe ujęcie połączenia wymaga jednak wyceny przejętych aktywów netto w wartościach godziwych, ale różnica pomiędzy wartością księgową przejętych aktywów netto a określoną na moment połączenia ich wartością godziwą podlega ujawnieniu w osobnej pozycji bilansowej jako „różnica z przeszacowania”. Przejęte aktywa i zobowiązania figurują w bilansie na dzień połączenia w wartościach księgowych, które występowały w księgach rachunkowych spółek łączących się. Przewiduje się ponadto ujawnienie wartości firmy na skutek połączenia jako nadwyżki ceny przejęcia nad wartością godziwą przejętych aktywów netto [Sedláček, Křížová & Hýblová, 2012, s. 319].

Jeżeli spółki wyznaczą dzień księgowego rozliczenia połączenia w przeszłości (w stosunku do okresu przygotowywania wspólnego planu połączenia), to ustalony przedmiot zapłaty za przejmowaną spółkę można dokładnie przyporządkować do wartości przejmowanych składników aktywów netto. Określając przedmiot zapłaty na (przykładowo) 100 €, można dokładnie określić, że 80 € dotyczy wartości przejętych aktywów netto, a 20 € wynika z płatności za aktywa, których nie można osobno zidentyfikować i odrębnie ująć. Wszystkie niezbędne dane można zaczerpnąć ze sprawozdań finansowych lub wycen przeprowadzonych na wyznaczony dzień poprzedzający dzień przygotowania planu

transgranicznego połączenia. Postępowanie takie umożliwi również rzetelne oszacowanie wartości firmy na moment określania ceny przejęcia i przypisanie tej ceny do nabytych aktywów netto.

Obowiązująca w Polsce metoda nabycia również zobowiązuje do przypisania ceny przejęcia do przejmowanych aktywów i zobowiązań. Jednak cena przejęcia w postaci parytetu wymiany udziałów zostaje ustalona w okresie wcześniejszym; możliwe jest, że dzień ten jest odległy o kilka miesięcy od daty zarejestrowania połączenia przez sąd rejestrowy. Co prawda ustawa o rachunkowości [Ustawa z dnia 29 września 1994 r.] nakazuje ponowną wycenę przedmiotu zapłaty w wartościach godziwych na dzień księgowego rozliczenia połączenia, jednak przedmiot zapłaty i jego ilość wynikają z ustaleń poczynionych na podstawie informacji dostępnych w czasie przygotowywania wspólnego planu połączenia transgranicznego.

Powstaje zatem pytanie, czy możliwym jest określenie jaka część ceny przejęcia reprezentuje wartość firmy, a jaka zmianę wartości aktywów netto, jaka miała miejsce od czasu ustalenia parytetu wymiany udziałów kształtującego cenę przejęcia? W opinii autorki, w związku ze skomplikowanym charakterem transakcji przeprowadzanych przez współczesne przedsiębiorstwa oraz zmiennymi warunkami prowadzenia działalności gospodarczej, nie jest możliwym dokładne określenie tej wartości. Można przypuszczać, że część (lub całość) tej wartości ujmowana jest jako wartość firmy w księgach rachunkowych spółki działającej po połączeniu. Tymczasem, czy kwota ta nie powinna zostać wyróżniona jako zysk (lub strata) z przeprowadzonej transakcji połączenia?

Zarówno czeskie, polskie, jak i międzynarodowe regulacje rachunkowości w zakresie księgowego rozliczenia połączeń, traktują wartość firmy jako wartość rezydualną powstałą z porównania ceny przejęcia oraz wartości przejętych aktywów i zobowiązań. Tymczasem na wartość firmy może składać się kilka elementów:

- 1) zasadnicza wartość firmy reprezentująca wartość godziwą przedsiębiorstwa przejętego wraz z efektem synergii oczekiwanym do osiągnięcia w wyniku połączenia,
- 2) wzrost wartości bieżących przejętych aktywów netto, przeszacowanie wartości godziwych przedmiotu zapłaty czy nieuzasadniona zapłata za przejęte aktywa netto, albo niedoszacowanie wartości godziwych przejętej jednostki.

Elementy wymienione w punkcie 2) nie powinny stanowić o ujawnionej kwocie wartości firmy, jako że nie spełniają wymogów określonych definicją aktywów. Możliwość włączenia tych elementów do ujawnionej na dzień połączenia wartości firmy wskazuje na konieczność ostrożnego, a nie tylko algebraicznego, ustalenia tej pozycji bilansowej. Znaczny udział niepożądanych elementów

w wartości firmy godzi w jej rzetelność i prawidłowość księgowego rozliczenia połączenia. Ponieważ wartość firmy nierzadko ma znaczny udział w tworzeniu sumy bilansowej, to i wiarygodność całego sprawozdania finansowego jest zagrożona. Obowiązujące regulacje nie zawierają mechanizmów minimalizujących niepożądane elementy wartości firmy.

Powyższe rozważania można zaprezentować na przykładzie. Zakładając, że wartość bieżąca aktywów netto przejmowanej spółki na dzień określenia parytetu wymiany udziałów wynosi 200 €, jednostki mogą ustalić parytet wymiany udziałów na 50 € akcji o wartości 5 € każda. W podanym przykładzie ustalona ilość akcji wskazuje na uwzględnienie w parytecie wartości firmy w kwocie 50 € (250 € – 200 €). Przyjmując, że transakcja połączenia dokonywana jest na warunkach rynkowych, zgoda na zapłatę 50 € więcej niż wynosi wartość bieżąca aktywów netto, stanowi potwierdzenie przyszłych korzyści ekonomicznych, które jednostka przejmująca oczekuje osiągnąć w przyszłości. Ponieważ każda z łączących się spółek, do czasu zarejestrowania połączenia, posiada pełną autonomię, to w okresie przeprowadzania połączenia, każda samodzielnie podejmuje decyzje biznesowe, które skutkują zmianami w ich sytuacji finansowej. W konsekwencji upływu czasu wartość bieżąca aktywów netto przejmowanej spółki może wzrosnąć z 200 € do np. 230 € na dzień zarejestrowania połączenia. Jednocześnie może się także zmienić wartość bieżąca przedmiotu zapłaty. Ta zmiana jest niezależna od zmiany wartości bieżącej przejętych aktywów netto, ponieważ dotyczy spółki przejmującej (nowo zawiązanej), a nie podmiotu przejmowanego. Zakładając, że na dzień zarejestrowania połączenia przez sąd, wartość ceny przejścia (50 akcji) spadła do 240 €, pojawiają się następujące pytania:

- Czy ustalona algebraicznie wartość firmy (240 € – 230 €) właściwie prezentuje przyszłe korzyści ekonomiczne, których spodziewa się spółka działająca po połączeniu?
- Czy z punktu widzenia rzetelnej prezentacji przeprowadzonej transakcji połączenia nie lepszym rozwiązaniem jest przyjęcie daty księgowego rozliczenia połączenia sprzed dnia ustalenia parytetu wymiany udziałów?
- Czy wzrost wartości przejętych aktywów netto, który nie został uwzględniony w ustalonym parytecie, nie powinien zostać ujawniony jako zysk z przeprowadzonej transakcji połączenia?

Nieprawidłowe ujęcie transakcji połączenia zniekształca nie tylko wynik finansowy za okres, w którym nastąpiło połączenie, ale również (jako konsekwencja m.in. umarzania wartości firmy) w kolejnych okresach sprawozdawczych. Pominięcie zmian jakie zaszły od czasu określenia przedmiotu zapłaty (i jego pierwszej wyceny) do dnia, od którego czynności łączących się spółek będą uważane, dla celów rachunkowości, za czynności dokonane na rachunek spółki powstają-

cej w wyniku połączenia transgranicznego, nie gwarantuje rzetelnej prezentacji dokonanej transakcji połączenia w sprawozdaniu finansowym. Pojawia się zatem pytanie, czy tak ustalona wartość firmy wiernie odzwierciedla przyszłe korzyści ekonomiczne, których osiągnięcie spodziewa się jednostka przejmująca? Zaprezentowane wątpliwości nie sugerują zastosowania kosztu historycznego w miejsce wartości bieżącej, ale wskazują na niedoskonałość rezydualnego podejścia do określania wartości firmy. Porównanie norm czeskich i polskich w zakresie daty księgowego rozliczenia połączenia oraz sposobu obliczania wartości firmy jednoznacznie wskazuje na mankamenty istniejącej metodyki.

W świetle powyższego można stwierdzić, że elastyczne normy prawa czeskiego, które dają swobodę w zakresie wyboru daty księgowego rozliczenia połączenia, mogą stanowić rozwiązanie opisanego problemu. Nadal jednak pozostaje ryzyko, że połączenie nie zostanie zarejestrowane przez sąd oraz istnieje uciążliwość dotycząca odrębnych rozliczeń podatkowych łączących się spółek za czas przeprowadzania procedury połączenia. Rozwiązaniem może być ujęcie transakcji połączenia, analogicznie jak w wypadku połączeń dokonywanych w grupie kapitałowej: na dzień objęcia kontroli. W takim wypadku byłyby to jednak dzień ustalenia ceny przejęcia lub wszystkich istotnych warunków połączenia. Podejście takie umożliwiłoby podział nadwyżki ceny przejęcia nad wartością godziwą przejętych aktywów netto zgodnie z ustaleniami poczynionymi w trakcie określania parytetu wymiany udziałów. Jednak problematycznym w proponowanej zmianie jest autonomia prowadzenia działalności, którą posiadają łączące się podmioty do dnia zarejestrowania połączenia przez wyznaczony do tego organ. Innym rozwiązaniem może być obowiązkowe ujawnienie informacji o kwocie wartości firmy uwzględnionej w cenie przejęcia ustalonej w planie połączenia. Takie rozwiązanie z kolei wymagałoby dodatkowej pracy w zakresie wyceny wartości bieżących przejmowanych aktywów i zobowiązań na dzień określania ceny przejęcia.

Rozwiązaniem może być również określenie wartości firmy w sposób arytmetyczny, a następnie (na dzień księgowego rozliczenia połączenia) przeprowadzenie testu na trwałą utratę wartości. Jeżeli jednostka przejmująca przepłaciła w konsekwencji np. zmian w wartości aktywów netto jednostki przejmowanej, jakie zaszły od dnia określenia przedmiotu zapłaty, to test na trwałą utratę wartości powinien wykryć zawyżoną kwotę wartości firmy. Jednak dotychczasowe badania w zakresie testów na trwałą utratę wartości firmy wskazują, że jednostki preferują wykazywanie wartości firmy w koszcie historycznym wskazując na brak przesłanek do dokonania odpisu aktualizującego zmniejszającego wartość bilansową wartości firmy [Olante, 2010, s. 39; Jahmani & Talukdar, 2007, s. 47]. Literatura zawiera też rozważania teoretyczne, które wskazują na

nieskuteczność testów na trwałą utratę wartości (w aspekcie aktualizacji wartości firmy). Przyczyn odstępowania od ujawniania obniżenia wartości aktywów (w tym wartości firmy) upatruje się w zależnościach opisanych w teorii agencji lub w pozytywnej teorii rachunkowości [Carlin & Finch, 2007, s. 85].

Podsumowanie

Opisane czeskie i polskie regulacje prawne wskazują, że możliwym jest ukształtowanie połączenia w taki sposób, aby wypełnić wymogi obu lokalnych jurysdykcji. Jediną możliwością, w omawianym zakresie, jest wskazanie we wspólnym planie połączenia, że dniem księgowego rozliczenia połączenia będzie dzień zarejestrowania połączenia transgranicznego przez właściwy sąd. Możliwość taka została przewidziana przez czeskiego ustawodawcę i jest zgodna z wymogami polskiego prawa. Ponadto nie rodzi obowiązku prowadzenia podwójnych rozliczeń podatkowych w czasie trwania procedury połączeniowej i minimalizuje ryzyko nieskuteczności połączenia transgranicznego.

Analiza porównawcza metod księgowego rozliczenia połączeń w regulacjach czeskich i polskich wykazała, że stosowana przez polskie podmioty metoda nabycia może pomijać wynik osiągnięty na tej transakcji. Arytmetyczne podejście do wartości firmy, zastosowane w polskich normach rachunkowości, nie wskazuje na konieczność analizy celem wyodrębnienia wyniku finansowego z połączenia, który powstaje jako konsekwencja zmian wartości ceny przejęcia oraz przejętych aktywów netto w okresie pomiędzy ustaleniem tych wielkości a faktycznym połączeniem i wprowadzeniem połączenia do ksiąg rachunkowych. Czeskie podejście do księgowego rozliczenia połączenia wyraźnie wskazuje na zmiany wartości przedmiotu zapłaty oraz wartości przejmowanych aktywów netto na dzień określania ceny przejęcia oraz na dzień zarejestrowania przez sąd. W praktyce czeskiej, wyznaczenie dnia księgowego rozliczenia połączenia w przeszłości jest nierozdzielnie związane z ryzykiem zmian wartości przejmowanych aktywów netto. Niechęć do podejmowania takiego ryzyka oraz brak legislacji wskazujących sposoby ujawnienia skutków tego ryzyka może stanowić przeszkodę w przeprowadzaniu polsko-czeskich połączeń transgranicznych.

Literatura

Carlin T.M. & Finch N. (2007), *Towards a Theory of Goodwill Impairment Testing Choices under IFRS*, "Journal of Theoretical Accounting Research", No. 3.

International Accounting Standard Board (2005), *Exposure Draft – Business Combinations. Comment Letter Summary*, Financial Accounting Standard Board, London.

- Jahmani Y. & Talukdar M. (2007), *Goodwill: A New Window for Earnings Management?* [w:] *Business Research Yearbook. Global Business Perspectives*, Vol. XIV, M.G. Adams, A. Alkhafaji (eds.), Ibid Press, Melton.
- Olante M.E. (2010), *Overpaid Acquisitions and Goodwill Impairment Losses – Evidence from the US*, <http://ssrn.com/abstract=2173180> (dostęp: 13.06.2014).
- Sedláček J., Křížová Z. & Hýblová E. (2012), *Comparision of Accounting Methods for Business Combinations*, “Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis”, nr 2.
- Study on the Application of the Cross-Border Mergers Directive* (2013), Bech-Bruun, Lexidale, for the Directorate General for the International Market and Services, the European Union.
- Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych, Dz.U. z 2013 r., poz. 1030 z późn. zm.
- Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, Dz.U. z 2013 r., poz. 330 z późn. zm.
- Vermeulen J. & Vande I., eds. (2012), *European Cross-Border Mergers and Reorganizations*, Oxford University Press, Oxford.

DECISIVE DAY IN A CROSS-BORDER MERGER AND PRESENTATION OF ITS FINANCIAL RESULTS

Summary: Although cross-border mergers’ directive was implemented into Polish and Czech legislature, some obstacles still exist that unable merger of Polish and Czech companies. The article presents possible solution in the field of decisive day. It also contributes into the literature with analysis of Polish and Czech business combinations’ accounting regulations. Threat of unreliable goodwill valuation was described together with a possibility of not presenting financial results of business combinations under present Polish accounting law.

Keywords: cross-border merger, accounting for business combinations, decisive day.